

TRIAS: Poradenství na pracovišti

4. Shrnutí a doporučení

Přehled národních systémů, hlavní zjištění:

1. Kariérové poradenství se ve všech pěti zemích (Rakousko, Slovinsko, Německo, Dánsko, Česká republika) zaměřuje jak na mladou generaci v období jejich počátečního a vysokoškolského vzdělávání, tak na dospělou populaci, hlavně na nezaměstnané a částečně též zaměstnané osoby. Zodpovědnost na řízení systému kariérového poradenství spadá do sektoru vzdělávání a práce.

Kariérové poradenství při přechodu ze školy do vyššího vzdělávání či na trh práce je převážně v zodpovědnosti ministerstev školství a také ministerstev práce. Rakouská a dánská legislativa upravuje existenci regionálních poradenských center pro mládež s povinností spolupracovat s dalšími institucemi.

V zúčastněných zemích existují různé přístupy k organizaci kariérového poradenství, na jedné straně prováděného státem/regionem, na druhé straně jsou zapojovány nejrůznější privátní iniciativy.

Spolupráce mezi sektory – především mezi vzdělávacím sektorem a sektorem zaměstnanosti – je klíčová. Cílem je zabezpečení uceleného a konzistentního poradenského systému, zajištění pravidelné výměny zkušeností, znalostí a nejlepších příkladů dobré praxe. Z tohoto důvodu mají v některých zemích (např. Dánsko) samostatný Zákon o poradenství. Na základě tohoto zákona jsou poradenská centra pro mládež povinna úzce spolupracovat se školami, poskytujícími primární, nižší sekundární vzdělávání mládeže. Rovněž musí spolupracovat s místními podniky a službami zaměstnanosti. Dále legislativa zakotvuje spolupráci mezi sektorem vzdělávání a poradenství pro dospělou populaci a specificky pak pro zaměstnané.

Ukazuje se, že tento přístup by bylo vhodné v některých zemích dále prohloubit a přiblížit spolupráci mezi sektory k optimálnímu nastavení. Např. v České republice je nutné dále rozvíjet aktivity ustaveného Národního poradenského fóra a rovněž přenos zkušeností z jiných zemí by byl velmi přínosný.

2. Poskytování informací o situaci na trhu práce a o možnostech vyššího vzdělávání pro mladé lidi je ve zmíněných zemích organizováno různě. V Dánsku existují specializovaná informační centra o odborném vzdělávání, kde je povinnost pro 15 – 17 leté mladé lidi účastnit se vzdělávání, praxe a dalších aktivit, které jsou určeny pro zajištění jejich orientace ve světě práce. Poradenská centra pro mladé rovněž zajišťují ohodnocení akademických, profesních a sociálních kompetencí pro úspěš-

né studium a absolvování vyššího středního vzdělání. V dalších zemích (Česká republika, Slovinsko) spadá kariérní orientace do kompetence školy ve spolupráci s Úřadem práce či dalšími externími poradci. V Německu existují různé přístupy v jednotlivých spolkových zemích, protože vzdělávací politika nespadá do kompetence federální vlády.

3. Poskytování informací a kariérního poradenství pro dospělé je organizováno na různých úrovních. V Rakousku a Dánsku existují vzdělávací centra, podporovaná státem či místními orgány. Ve všech sledovaných zemích existují nezávislé vzdělávací a poradenské instituce. V některých zemích je stát velmi angažován v poradenství pro vzdělávání a odborné vzdělávání (Dánsko, Slovinsko, Rakousko), v jiných zemích se podpora soustřeďuje hlavně na nezaměstnané osoby.

Regionální decentralizace poradenských/vzdělávacích center pro dospělou populaci je na různé úrovni: např. ve Slovinsku je 14 regionálních poradensko-vzdělávacích center pro dospělé, která byla vybrána do sítě institucí poskytujících poradenské a vzdělávací aktivity. Nabízejí své služby dospělým bez ohledu na jejich postavení na trhu práce, věk a vzdělání. V Dánsku je 13 vzdělávacích center pro dospělé, která poskytují poradenství v oblasti vzdělávání dospělých. Tato centra jsou součástí systému odborného vzdělávání s vazbami na mnoho dalších vzdělávacích institucí pro dospělou populaci na místní a regionální úrovni.

V Rakousku je poskytování poradenství pro dospělé organizováno formou sítí a je v zodpovědnosti ministerstva vzdělávání. Na úrovni každé země je organizována jedna síť nejrůznějších poskytovatelů poradenských služeb.

4. Zajištění vysoké kvality poradenství – je jedním z důležitých aspektů poradenské podpory ve vztahu k aktivitám a indikátorům výsledků práce poradenských center pro mládež. Proto je nutné monitorovat cíle, metody, plánované aktivity i úroveň provádění poradenství. Dobrý příklad lze nalézt v Dánsku, kde každé poradenské centrum pro mládež je monitorováno a informace o jeho aktivitách a výstupech jsou uveřejňovány na internetu. Ministerstvo vzdělávání vypracovalo směrnice, které musí poradenská centra implementovat při nastavení svého systému řízení kvality. Tento systém musí minimálně zahrnovat kvantitativní ukazatele rozsahu, výsledků a efektu poradenství a popis procedury výročního sebehodnocení centra prostřednictvím dotazníkového šetření uživatelů i zaměstnanců center.

Pro zajištění srovnatelné kvality poradenských služeb jsou v České republice vytvořeny profesní standardy v Národní soustavě kvalifikací (NSK). Kvalifikační a hodnotící standardy byly vytvořeny pro 3 kvalifikace – kariérní poradenství pro zaměstnanost, pro vzdělávací a profesní dráhu a pro ohrožené, rizikové a znevýhodněné skupiny obyvatel.

Samostatným tématem je kvalifikace poradenských profesionálů, kteří poskytují služby klientům. Například v Německu musí prokázat svoje dovednosti u G.I.B. (Společnost pro inovativní podporu zaměstnávání). Slovenský institut pro vzdělávání dospělých se snaží pro většinu poradenských praktiků uspořádat základní 48 - hodinový vzdělávací program „Pracovník poradenského centra pro vzdělávání dospělých“ a podporuje rovněž účast v dalších krátkodobých kursech pro poradce.

5. Podpůrné struktury – v Německu, Rakousku a České republice byly ustaveny poradenské iniciativy/fóra na národní úrovni. Tato uskupení síťují poradenské instituce i individuální poradce a v jejich rámci jsou sdíleny a diskutovány podstatné informace o poradenských přístupech a aktivitách.

V některých zemích (Rakousko, Dánsko, Slovinsko) jsou do poradenského a vzdělávacího systému pro dospělé přizvány rovněž obchodní komory, odbory a pracovní komory.

V Dánsku a České republice existují národní webové stránky pro kariérní poradenství. Ve Slovinsku byla vyvinuta aplikace „Moje volba“, která nabízí profesionální podporu pro poradce v terénu.

6. Národní soustava kvalifikací byla vytvořena pro ověřování a uznávání kvalifikace bez ohledu na způsob jejího získání ve Slovinsku a v České republice. Národní soustavu kvalifikací lze nalézt také v ostatních zemích, jako je Rakousko a Dánsko a je většinou využívána pro akreditaci předchozího vzdělávání.
7. Specifické poradenské a vzdělávací aktivity pro nízko-kvalifikované jsou realizovány hlavně na programové/projektové úrovni, nejvíce příkladů lze nalézt v Německu a Dánsku.

Přehled prezentovaných projektů:

1. Většina prezentovaných projektů je zaměřena na podporu zaměstnanců. Více příkladů zaměřených na zaměstnavatele lze nalézt v Rakousku a Německu. Komplexní přístup projektů zaměřených na firmy a jejich zaměstnance lze pozorovat v dalších příkladech dobré praxe.
2. Po prostudování projektových fichí byly vybrány ty, které mohou být podnětné pro transfer do dalších partnerských zemí. Mezi ty nejzajímavější patří následující příklady:
  - dánská zkušenost v přístupu do firem prostřednictvím odborů a reprezentantů pracovníků. Velké zapojení odborů odlišuje dánské projekty od projektů ostatních zemí;

- použití inovativního poskytování poradenských služeb přímo na pracovišti v Dánsku, jako například "poradenské koutky". Protože s poskytováním poradenských služeb mimo centra není v dalších zemích mnoho zkušeností (speciálně těch poskytovaných přímo na pracovišti) zdá se tento příklad velmi inspirativní pro ostatní partnery;
- širokou a dlouhodobou spolupráci s firmami v oblasti poradenství a základního vzdělávání nízko-kvalifikovaných pracovníků přímo na pracovišti lze nalézt v Německu;
- velká zkušenost v poskytování kariérního poradenství v podnicích ve Slovinsku ukazuje individuální a flexibilní přístup;
- zkušenost ze zemí, kde je poradenství na pracovišti zacíleno na zaměstnavatele (hlavně v Rakousku) je některými partnery považováno za novinku, kterou by bylo vhodné zavést i v dalších zemích;
- budování sítí partnerů pro spolupráci ve vzdělávání a poradenství je společným znakem rakouských, slovinských a českých aktivit; v Rakousku je specificky zaměřena na ustavení a rozvoj celonárodního poradenského a informačního systému, který tvoří 40 aktivních členských institucí a jehož složení závisí na existenci různých regionálních uskupení. Také v Dánsku existuje spolupráce napříč sektory, která je zakotvena v zákoně o poradenství;
- český System národních kvalifikací dává možnost přenosu kompetencí v reálném životě firmy a nastavení cílů v personálním rozvoji i pro nízko-kvalifikované pracovníky ve firmě. Kvalifikační standardy (popisy) jsou v českých firmách široce využívány;
- v Německu je od roku 2008 využíván tzv. "vzdělávací bonus". Je to program otevřený na federální úrovni a zaměřený zejména na nízko-kvalifikované pracovníky a na ty, kteří se dříve nezajímali o další vzdělávání, či na ty, jejichž příjem jim vzdělávání nedovoluje. Zájemci obdrží 50 % část ceny vzdělávání (do výše 500 €). Cílová skupina je složena z nízko-kvalifikovaných pracovníků a rovněž z imigrantů.

Jak nastavit struktury pro TRIAS přístup (ve kterém poradenském sektoru), je další otázkou řešenou partnery. TRIAS přístup jako inovativní aktivní poradenský nástroj, bere v úvahu faktory poradenství v netradičních prostorech a aktivní účast všech aktérů v procesu poradenství (zaměstnavatele, zaměstnance, poradce), může být realizováno v partnerských zemích následujícím způsobem:

Rakousko

- Poradenství v dalším vzdělávání, jako je zahrnutí nového přístupu k aktivní poradenské práci v existujících mobilních poradenských aktivitách Poradenské iniciativy Rakouska.
- Kariérní poradenství v oblasti aktivní politiky trhu práce, jako část nebo rozšíření existujících programů jako jsou konzultace s firmami apod.
- Na úrovni firem rozšířit další poradenské aktivity jako je sociální poradenství, zdravotní poradenství, kvalifikační poradenství atd.

Dánsko

- Poradenská centra pro dospělé, která již existují na národní a decentralizované úrovni.
- Odbory.
- Dánské nastavení se zaměřuje na ideál, který reflektuje, že poradenství musí být nezávislé na sektorových a institucionálních zájmech, neutralita je klíčovým znakem, přestože centra jsou financována z veřejných zdrojů a regulována zákonem. Významně je reflektována je současná vzdělávací politika. Nezávislost center má daleko do nezávislosti neziskových organizací, centra tvoří součást místní správy a reagují na politiku dané municipality a musí dodržovat systém kvality nastavený ministerstvem vzdělávání.
- Spolupráce napříč sektory je zásadním znakem v zákoně o poradenství. Cílem je zajistit ucelený poradenský systém s pravidelnou výměnou zkušeností, znalostí a dobré praxe. Poradenská centra pro mládež jsou povinna úzce spolupracovat se školami a místními podniky a službami zaměstnanosti v daném území.

Slovinsko

- Poradenství na detašovaných poradenských pracovištích (decentralizované jednotky).
- Rozvoj mobilního poradenství pro dospělé.
- Znovuzavedení učňovského vzdělávání ve Slovinsku, které bude poskytovat také nabídku poradenství na pracovišti.
- Podpora tvorby vazeb mezi firmami a školami při kariérní orientaci a kariérním poradenství pro studenty.
- Zvýšení kvality služeb pro rozvoj lidských zdrojů ve firmách.

Německo

Rozšířenou nabídku poradenství je možno realizovat různými cestami a s pomocí různých poskytovatelů (odborovými reprezentanty, pracovními radami, vzdělávacími institucemi) v partnerství TRIAS. Existuje mnoho zkušeností v přístupu k nízkokvalifikovaným pracovníkům ve firmách.

- Aktivity Národního poradenského fóra.
- Vzdělávací a profesní poradenství v Severním Porýní-Westfálsku

- Vzdělávací vouchery
- Poradenství pro rozvoj kariéry
- Kvalifikační poradenství
- Poradenství pro zvýšení potenciálu
- Současná dekáda gramotnosti ministerstva vzdělávání se zaměřuje na nízko-kvalifikované pracovníky při učení v praxi.

Česká republika

- Informační a poradenská střediska na pobočkách Úřadu práce.
- Odborná vzdělávací centra pro dospělé (některá již existují v rámci středních odborných škol).

Partneři projektu se také zaměřili na inspirativní *příklady z jiných zemí, u jiných partnerů*:

- Island: <http://www.frae.is>, decentralizovaný přístup, částečně financovaný státem, částečně vzdělávacími fondy (tento projekt je velmi zajímavý pro TRIAS, protože Islandský systém poradenství pro dospělé byl ustaven jako výsledek transferu v rámci EU Leonardo da Vinci projektu „Poradenství na pracovišti“, který získal ocenění nejvíce inovativního projektu v roce 2006.
- Dobře nastavené poradenské systémy existují v anglosaských zemích, dalších severských zemích, Švýcarsku, Nizozemí, Kanadě. V těchto zemích lze nalézt rovněž jiné oblasti poradenství, zaměřené na související oblasti, personální řízení, zdravotní a sociální poradenství, atd. je možné nalézt
- Ve Slovinském Novo mesto bylo v poradenském centru vytvořeno video na YouTube o rozvoji kompetencí zaměstnanců a rozšíření příležitostí na trhu práce: <https://www.youtube.com/watch?v=Th2nAzuRYyo>.